
Mezi učiteli je atmosféra „otevřených dveří“, avšak chápání účelů hodnocení je zúžené

Jednou z důležitých silných stránek systému je atmosféra „otevřených dveří“ mezi učiteli. Hospitace představují hlavní nástroj externího hodnocení ve školách, který zajišťuje náležité posuzování kvality výuky a učení. Běžnou praxí je i pozorování průběhu hodiny vedením školy, které je také součástí hodnocení učitele na úrovni školy a procesu vlastního hodnocení školy. Jde o klíčovou součást zajišťování efektivitu systému hodnocení, která do značné míry závisí na schopnosti rozvíjet kulturu sdílení pedagogických zkušeností, poskytování odborné zpětné vazby a učení se od kolegů. Hodnotící tým však dospěl k názoru, že celkové chápání účelů a potenciálu hodnocení je zúžené. Hodnocení je stále převážně vnímáno jako nástroj, kterým vedeme hodnoceného k odpovědnosti, „kontrolujeme“ jej a posuzujeme, jak dodržuje předpisy. Je to patrné na všech úrovních. Pozornost je často soustředěna na plnění formálních požadavků, již méně pozornosti je věnováno kvalitě postupů či způsobům, jak je zlepšit.

V celém systému je třeba posílit kompetence k hodnocení

Na národní úrovni bylo vyvinuto velké úsilí o podnícení kultury hodnocení prostřednictvím posilování hodnotících aktivit a v některých případech i prostřednictvím zajišťování příležitostí k budování příslušných kompetencí. Tým hodnotitelů se domnívá, že kompetence potřebné k hodnocení jsou v celém systému stále málo rozvinuté. Je třeba zlepšit hodnotící kompetence zřizovatelů škol zejména na úrovni obcí. Schopnost obecních úřadů budovat a efektivně využívat systémy zajišťování kvality se značně liší. Současně je třeba zlepšit kompetence v oblasti hodnocení u ředitelů škol, především s ohledem na zajištění smysluplného vlastního hodnocení školy a pedagogického vedení a podpory (koučink) jednotlivým učitelům. Další oblastí, kde chybí dostatečná odbornost, je tvorba standardizovaných testů. Jde o dosti technickou záležitost vyžadující velmi konkrétní odborné znalosti například v oblasti měření výsledků vzdělávání, vývoje testů, validace testových úloh či metod škálování, které jsou v České republice nedostatkové. K dalším oblastem, kde budování kapacit představuje velkou výzvu, patří kompetence učitelů k hodnocení žáků (formativní i sumativní hodnocení), dovednosti práce s daty u jednotlivých aktérů ve školském systému a analytická kapacita pro účely plánování a tvorby vzdělávací politiky na úrovni systému.

Hodnocení je vnímáno jako součást učitelské profese, avšak přístupy ke vzdělávání a hodnocení jsou stále zjevně tradiční

Na hodnocení žáků se v České republice významně podílejí učitelé, kteří mají při posuzování a vykazování prospěchu žáka na všech úrovních vzdělávání nejpodstatnější roli. Zavedením školních vzdělávacích programů se úloha a odpovědnost učitelů za stanovování vzdělávacích cílů a hodnocení jejich naplňování ještě zvýšila. Školy jsou povinny určovat a zveřejňovat kritéria, podle kterých jsou žáci hodnoceni, a tato kritéria musí schválit školská rada. Všichni žáci jsou hodnoceni v každém předmětu různými způsoby průběžně během školního roku. Rozšířené je ústní zkoušení i písemné testy nebo zkoušky. Začíná se objevovat vlastní hodnocení žáků v oblastech klíčových kompetencí. Obecně lze říci, že tato autonomie učitelů a škol v oblasti hodnocení je nesporná a široce podporovaná. Přístup k organizaci práce ve třídě je však v České republice stále tradiční. Výukové a hodnotící postupy se po řadu desetiletí nezměnily a jsou stále odrazem přesvědčení a přístupů uplatňovaných před liberalizací systému v roce 1989. V ČR není systematicky uplatňováno hodnocení, jehož smyslem je pomoci žákovi v jeho učení.